نامه به سردبیر

چالش‌های آموزش دندانپزشکی در دوران پساکرونا، آثار مثبت و منفی کرونا بر سیستم آموزش دندانپزشکی

محمدرسول اسعدی*، صدرا امیرپورهره دشت، مهرداد شهرکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ تیر ۱۴۰۲ ۲۳ (۱۴): ۹۲ تا ۹۳
DOI: 10.48305/23.92

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

اپیدمی کرونا که از کشور چین آغاز شد، به یکی از سخت‌ترین چالش‌های بهداشتی و درمانی در طول حیات بشر تبدیل شد و رشته دندانپزشکی هم از گردباد تغییرات حاصل کرونا در امان نماند. همه‌گیری کرونا تغییرات فراوانی در آموزش دانشجویان دندانپزشکی در تمام کشورها ایجاد کرد، مراکز آموزش دندانپزشکی خطرات ایمنی بزرگی را برای بیماران و دانشجویان در نظر گرفتند. نگرانی بالای تصمیم‌گیران نظام درمانی و آموزشی کشور به دلیل نحوه گسترش اپیدمی، احتمال بالای آلوده شدن دانشجویان با آئروسل‌های بیماری و اهمیت فاصله‌گذاری اجتماعی طی این پاندمی باعث شد که دستور تعطیلی مراکز آموزشی صادر شود. اپیدمی کرونا، تغییرات فراوانی در آموزش دانشجویان دندانپزشکی در تمام کشورها ایجاد کرد و باعث شد که بسیاری از آنها مجبور به گذراندن واحدها به شکل مجازی شوند(۱).

در بحبوحه این بحران ما شاهد به سرعت بسته شدن دانشگاه‌ها و شروع آموزش مجازی و تحول ناگهانی در کل سیستم آموزشی بودیم. بحران کرونا باعث، کاهش شدید کیفیت آموزش‌های عملی دانشجویان دندانپزشکی و از طرف دیگر، حضور کمتر بیماران در دانشکده‌های دندانپزشکی شده بود. خیلی از دانشگاه‌ها اذعان داشتند که آموزش مهارت‌های بالینی ابتدایی مورد نیاز دانشجویان دندانپزشکی در طول مدت همه‌گیری کاری به شدت سخت و دشوار بوده است. تحقیقات فراوانی در حیطه‌های مختلفی به ارتباط کرونا و دندانپزشکی پرداخته‌اند، اما کمتر به بررسی چالش‌ها و مشکلات دانشجویان دندانپزشکی از نظر آموزشی پرداخته شده است.

اگرچه دانشجویان کشورهای مختلف به کلاس‌های حضوری عملی و تئوری خود بازگشته‌اند؛ اما اکثرا دانشجویان نسبت به اینکه برنامه فعلی سیستم آموزشی بتواند کمبودهای آموزشی سال‌های پیش را جبران کند به شدت بدبین می‌باشند و معتقد هستند که در هنگام فارغ‌التحصیلی نسبت به نسل‌های قبلی، آموزش کمتری دیده‌اند.

اکثر دانشجویان دندانپزشکی در طول دوران کرونا، هیچ مهارت عملی نیاموخته‌اند و با توجه به شرایط پیش آمده می‌توان با قاطعیت گفت که ضعف آموزش مهارت‌های عملی، برای همه دانشجویان دندانپزشکی در کشورهای مختلف به یک چالش تبدیل شده است و باید انتظار رخداد افت صلاحیت‌های بالینی نسل جدید فارغ‌التحصیلان دندانپزشکی را داشته باشیم؛ همچنین باعث

* **نویسنده مسؤول:** دکتر محمدرسول اسعدی (دانشجوی دندانپزشکی)، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران. mohammadrasadi378@gmail.com
دکتر صدرا امیرپورهره دشت (دستیار تخصصی)، گروه آموزشی جراحی فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران. (sadraharadasht@gmail.com)؛
دکتر مهرداد شهرکی (استادیار)، گروه آموزشی جراحی فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، زاهدان، ایران. mehrdadshahraki7100@gmail.com
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۱۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۳/۱۰

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]
[DOI: 10.48305/23.0.92]

عوارض درازمدت زیادی در زمینه آموزش دندانپزشکی خواهد شد. به عبارت دیگر در آینده نه‌چندان دور ما با نسل جدیدی از دندانپزشکان روبه‌رو خواهیم بود که به‌دلیل نداشتن تمرین کافی بر بالین بیماران با کمبود مهارت‌های عملی مواجه هستند(۲).

در طول بحران دانشجویان با طیف جدیدی از مشکلات ظهور کرده همراه با کرونا از جمله نبود فضای فیزیکی لازم در بسیاری از مراکز آموزشی، کاسته شدن مدت زمان حضور در هر بخش آموزشی دانشکده، عدم وجود تعداد کافی بیمار مراجعه‌کننده به دانشکده‌ها و حتی اثرات منفی روانی ناشی از ترس از آلوده شدن به ویروس و افسردگی رو به رو شدند. تاثیرات این مشکلات همچنان بعد از بازگشایی مجدد دانشگاه‌ها باقی است(۳).

تحقیقات جدید در دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی رزمن در آمریکا نشان می‌دهد که بیش از ۷۰ درصد دانشجویان، آموزش مجازی خود را در دوران پاندمی کرونا مفید و نتیجه بخش می‌دانند در حالی که فقط ۲۷ درصد از آنان آموزش بالینی و عملی را در این دوران مفید دانسته‌اند و طبق آن کیفیت آموزش واحدها بزرگترین دغدغه و نگرانی دانشجویان بوده است(٤).

شایان ذکر است که تأثیر پاندمی کروناویروس، سراسر هم منفی نبوده است. بسیاری از مراکز دانشگاهی برای ادامه دادن به روند آموزشی دانشجویان مجبور به استفاده از تکنولوژی و آموزش آنلاین شدند و در خیلی از دانشکده‌ها تقریباً تمام واحدهای درسی تئوری به‌صورت آنلاین ارائه شدند. به عبارت دیگر از تاثیرات مثبت بیماری کرونا، استفاده از فناوری‌های آموزش مجازی بود که این امکان را برای دانشجویان فراهم می‌کرد که واحدهای تئوری خود را زیر نظر بهترین اساتید ادامه دهند(٥).

با توجه به اینکه دانشکده‌های دندانپزشکی به تازگی بازگشایی مجدد شده‌اند و درحال تلاش هستند، تا سیستم آموزشی خود را به حالت قبل برگرداندند، اطلاعات زیادی در مورد تغییرات سیستم آموزشی پس از بحران کرونا وجود ندارد و هنوز مطالعه نظام‌مندی صورت نگرفته است؛ اما یکسری تغییرات از جمله کاهش مدت و فشرده‌سازی آموزش بالینی دانشجویان در واحدهای مختلف، کاهش الزامات‌های آموزشی دانشجویان، کاهش علاقه اساتید به آموزش‌های کلینیکی و... به شدت مشهود و واضح می‌باشد.

در مجموع می‌توان گفت که اثر کووید-۱۹ بر آموزش دندانپزشکی به شدت پیچیده بوده است. همگی به خوبی می‌دانیم که مهم‌ترین هدف مراکز دانشگاهی دندانپزشکی، تربیت دندانپزشکان توانمند می‌باشد و با توجه به شرایط پیش آمده برای تحقق این هدف نیازمند تجدید نظر در نحوه آموزش هستیم.

منابع

1. Phan T. Novel coronavirus: From discovery to clinical diagnostics. Infection, genetics and evolution. Infect Genet Evol. 2020; 79: 104211.
2. Varvara G, Bernardi S, Bianchi S, Sinjari B, Piattelli M. Dental Education Challenges during the COVID-19 Pandemic Period in Italy: Undergraduate Student Feedback, Future Perspectives, and the Needs of Teaching Strategies for Professional Development. Healthcare (Basel). 2021; 9(4): 454.
3. Mustafa RM, Alrabadi NN, Alshali RZ, Khader YS, Ahmad DM. Knowledge, Attitude, Behavior, and Stress Related to COVID-19 among Undergraduate Health Care Students in Jordan. Eur J Dent. 2020; 14(S 01): S50-S55.
4. Hung M, Licari FW, Hon ES, Lauren E, Su S, Birmingham WC, et al. In an era of uncertainty: Impact of COVID-19 on dental education. J Dent Educ. 2021; 85(2): 148-156.
5. Trivandrum Anandapadmanabhan L, Ramani P, Ramadoss R, Panneerselvam S, Sundar S. Effect of COVID-19 on Dental Education: A Review. Cureus. 2022; 14(4): e24455.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-12]

[DOI: 10.48305/23.0.92]